

*Tervehdys
Tiukholman
Suomalaiselta
Adventti-
seurakunnalta*

*YLÄSALI
2-2020*

*"Etsikää, niin te löydätte,
kolkuttakaa, niin teille avataan."*

Yläsali

2020 - 2

Tukholman Suomalaisen
Adventtiseurakunnan
uutis- ja yhteyslehti

Osoite:

YLÄSALI-lehti
Olof Palmes
gata 25, 1 tr
111 22 Stockholm

Pankkiyhteys:

Stockholms finska
adventförsamling
Plusgiro
19 46 61-5
Tiedonantoihin:
YLÄSALI-lehti

Maksut ulkomailta:

IBAN:

SE8295000099602601946615

BIC:

NDEASESS

Toimituskunta

Ari Laitinen
+358 40 7231754
Sinikka Mäkivierikko
falcoprofil@gmail.com
Aram Mäkivierikko
falcoprofil@gmail.com

Toimitus & Taitto:

Sinikka Mäkivierikko

Kansikuva:

Ari Laitinen

Teksti:

Matt. 7:7

Kotisivu:

www.ylasali.se

KUVA: SINIKKA MÄKIVIERIKKO

Jos ajattelisimme, mikä kaikki kädessä voi vaurioitua ja miten iso haitta pienikin käsivamma on arjen askareissa, tuskin uskaltaisimme ovesta ulos astua. Kehittyneimpien proteesien hintaa vilkaistessa hätkähtää, mikä aarre käsiimme on uskotu pelkinä käsinä. Se ei ole itsestäänselvyys. Suomessa syntyy vuosittain 60-80 lasta, joilla on jonkin asteisia raajojen puutoksia tai epämuodostumia, dysmeliaa.

Tasa-arvon manuaali

Sormet olivat saaneet päähänsä, ettei niiden kesken vallinnut asianmukainen tasa-arvo. Peukalo kadehti keskisormen pitiututta, keskisormi peukalon paksuutta. Nimetöntä kiusasi etusormen tapa osoitella, komennella ja moittia. Vahvimpana se sai myös aina osallistua sormikoukkukilpailuihin. Nimetöntä ei heikoimpana hyväksytty edustamaan mihinkään. Pikkusormi koki olevansa lähinnä turha lisäke, josta vain laskettiin leikkiä. ”Anna pahalle pikkusormi, niin se vie koko käden...” ”Maija on kiertänyt Mikon pikkusormensa ympärille...”

Ei ole kenenkään sormiarvolle imartelevaa olla helposti hyväksikäytettävän symboli. Mutta samaan suuntaan toisten kanssa oli pikkusormenkin kumarreltava, jos mieli olla mukana sormiyhteisössä. Ainoastaan peukalo pystyi asettumaan muita vastaan. Mutta yksin ei sekään kyennyt tarttumaan edes tulitikkuihin – siihen sillä piti aina olla joku kaveri, useimmiten etusormi. Nuo kaksi luulivatkin olevansa korvaamattomia, koko maailman pylväitä, kunnes eräänä päivänä...

Käden omistaja lensi. Ilman siipiä. Katuun. Alkoi uusi tyyli-kausi sormiarvojen historiassa. Peukalosta ja etusormesta ei ollut mihinkään. Keskisormellakaan ei kärsinyt painaa edes puhelinta päälle. Kämmenet olivat jyrsiytyneet syvältä vereslialle vauhtiesteen karkeaan asfalttiin.

Nimetön ja pikkusormi, ainoat hiukan kuormitusta sietävät ulokkeet, pestattiin nyt virkoihin, joihin niillä ei ollut koke-musta eikä muodollista pätevyyttä. Mutta kipu ei lue CV:tä. Kipu alkaa manipuloida kädestä esiin tuntematonta varaka-pasiteettia. Kuten esimerkiksi uuden kynäotteen, joka tosin

Perhosia ja sammakoita

Lapsilla on tunnetusti loistava taito sanoa joskus jotakin aivan naulankantaan. Näin myös eräällä 6-vuotiaalla pojanvesselillä esikoulussa, jossa työelämäni alkuaikoina työskentelin. Hän oli tietämättään todellinen pikku filosofi. Kerran istuessamme ruokapöydässä hän esitti erikoisen kysymyksen:

– Kuule, Eeva-Liisa, tiedätkö sinä, miten pitäisi puhua toiselle? Samassa hän jo vastasi omaan kysymykseensä:

– Juu, sillä tavalla että suusta tulee kauniita perhosia.

Sydämessäni kummasti jysähti. Niin todella pitäisi puhua. Miten erikoinen ajatus 6-vuotiaalta nassikalta. En ole koskaan unohtanut tätä nyt jo todella pitkänhujoppia nuorta miestä ja hänen siloista filosofista mietettään.

Seuraavana päivänä, kun olimme pihalla ja lapset siinä leikkivät, Johannes ryntäsi luokseni hyvin huolestunut ilme kasvoillaan. Ymmärsin että jotakin oli tapahtunut.

– Tule nyt äkkiä auttamaan, kun tuon Kallen suusta tulee vain rupikonnia, ei yhtään perhosta!

Tämä on saanut minut tutkistelemaan, mitä Sanojen kirja, Raamattu, tuo esille tästä asiasta. Ps. 34:14: ”Varjele kieleesi pahasta ja suusi vilppiä puhumasta.” Pa-

ras neuvo löytyy Ef. 4:29:stä: ”Älkää päästäkö suustanne sopimatonta puhetta, vaan puhukaa sitä mikä kulloinkin on hyvää ja hyödyllistä ja kuulijoille iloksi.” Toisin sanoen: paljon kauniita perhosia eikä rupikonnia.

Pikku Johanneksen filosofia on auttanut monesti, mutta valitettavasti se on myös unohtunut puheistani, ja esiin on tainnut tulla niitakin rupikonnia. Silloin on paikallaan Ps.141:3:n pyyntö: ”Herra, aseta vartija suulleni, pane vartio huulteni portille.” Otetaan varteen nuo pikku Johanneksen sanat perhosista!

Näin korona-aikana, kun emme voi tavata rakkaimpiamme antaaksemme heille lämpimän halauksen, kun olemme eristettyinä kodeissa, hoitolaitoksissa, sairaaloissa ym., niin välittäkäämme korttien, kirjeiden, kännykän ja tietokoneen välityksellä monia kauniita sanaperhosia ympärillemme. Eikö tehdäkin yhdessä päätös muuttaa ympäristömme ja koko maamme suureksi ja kauniiksi ”perhossanojen maaksi”!

– Eeva-Liisa Vihermä

1960- luvulla vielä harvinainen neitoperhonen on yksi Suomen yleisimpiä. Sopeutuisipa perhossanasto yhtä hyvin kieli-ilmastoomme!

KUVA: S. M.

tekee käsialan ja nimikirjoituksen väärennetyn näköiseksi...

Sormet ovat nyt oppineet tasa-arvoläksynsä: kukaan ei voi määritellä toisen arvoa. Arvo piilee siinä, onko sormi *käden* käytettävissä. Vähäpätöisinkin toiminto, kuten nimettömän ja pikkusormen välinen, lähes olematon puristusvoima, nousee arvoon arvaamatomaan, vaikka se vain juuri ja juuri riittää avaimen kiertämiseen lukossa. Pääasia on, että ovi aukeaa.

Jumala käyttää niitä, jotka ovat käytettävissä. Joskus on kuin seurakunta kärsisi dysmeliasta: puuttuu sormia, käsiä, jalkoja. Joudutaan toimimaan nimettömien ja pikkusormien varassa. Uskon dysmeliata potevaa kutsutaan käymään ”rohkeasti armon valtaistui-
men eteen” saamaan apua aina tarpeen mukaan (Hepr. 4:16). ”Ylipap-pimmehan, jos kukaan, kykenee ymmärtämään vajavuusiamme” (Hepr. 4:15). Kun sellainenkin ”tuomion päivänä” astuu ”rohkeasti esiin”, Jumalan rakkaus on saavuttanut täyttymyksensä hänessä (1 Joh. 4:17). Se on pääasia.

– SM

KUVA: SINIKKA MÄKIVIERIKKO

Oikea vai vasen kylki

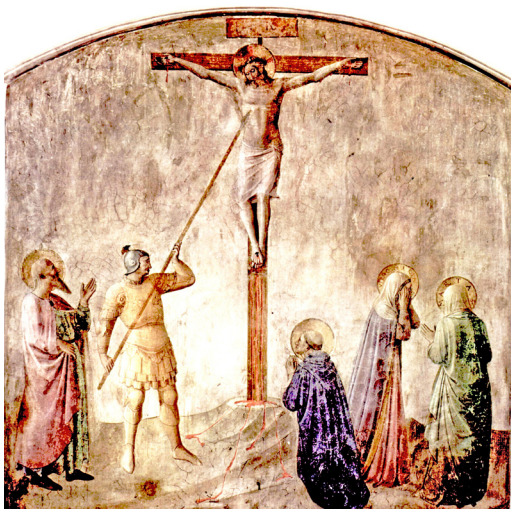
Koronakesäkuun alussa olin ohittamassa Tampereen Papinkadulla olevaa kirpputoria. Siellä on laaja ja hyvin järjestelty kirjaosasto. Paikassa näytti olevan hiljaista, joten poikkesin sisään. Kohta silmäni sattuiivat kauniiseen, kaksi kirjaa sisältävään kirjakoteloon.

Sen huolellinen sidosasu kluutikankaisine pintoineen houkutti vanhan kirjapainomiehen ottamaan sen käsiinsä, avaamaan ja selailemaan sen lehtiä. Sen sisällä oleva kortti osoitti, että se oli saatu lahjaksi. Sidonnan tiiviys kertoi, ettei kirjaa oltu kuitenkaan edes avattu kaikilta kohdin, tuskin ollenkaan luettu. Se oli uuden veroinen, ja koska hinta oli vain 6,5 €, ostin sen.

Kotelon II osa oli facsimilepainos amerikkalaisen kansantaiteilijan, **Ludwig Denigin** (1755–1830), 200-sivuisesta saksankielisestä kuvaramatusta. Kirja on täynnä hengellisiä tekstejä ja saarnoja. Siinä on akvarellikuvina kohtauksia Uudesta testamentista, erityisesti Jeesuksen kärsimysviikosta ja apostolien marttyrikuolemista. I osa sisältää englanninkielisen kuvauksen Ludwig Denigistä ja käännökset hänen teksteistään.

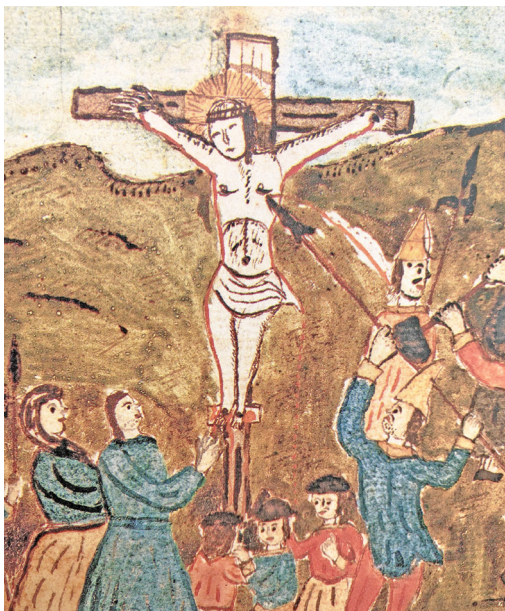
Erityisesti kuva ristillä riippuvasta Jeesuksesta vahvasti ostopäätökseni.

”Yksi sotilaista työnsi keihään hänen kylkeensä, ja haavasta vuoti heti verta ja vettä” (Joh. 19:34). Näkikö psalmista tämän kirjoittaessaan: ”Voimani valuu maahan kuin vesi. Sydämeni -- sulaa rinnassani” (Ps.22:15)? Lävistys mainitaan muuten myös Kristuksen takaisintulon kuvauksessa (Ilm. 1:7). Pelastuksen kannalta vasen vai oikea kylki näyttää olevan ”epäkysymys”. Biologisesti molemmat ovat mahdollisia.

Kuvallarde: Internet via JOEL NIININEN

”He kohottavat katseensa häneen, jonka ovat lävistäneet” (Sak. 12:10). **Fra Angelicon** kuvassa (yllä) keihäs osuu oikeaan kylkeen, **Denigin** akvarellissa (alla) vasempaan. Johannes liittää lävistämisen kirjoitusten toteutumisen (Joh. 19:36, 37). Pietarikin, Kristuksen kärsimyksiin viitaten, katsoo voitavan ”entistä lujemmin” luottaa ”profeetalliseen sanaan” (2 Piet. 1:19) (1 Piet. 1:11). Sotilas täytti kirjoitukset tietämättään.

Kuvallarde: The Picture-Bible of Ludwig Denig. FOTO: JOEL NIININEN

Kuvassa on nimittäin eräs yksityiskohta, joka poikkeaa siitä, miten suuret taiteilijat varhaisrenessanssista lähtien ovat kuvanneet vastaavan kohdan. Kysymys on, kumpaan kylkeen sotilas pisti keihäällänsä, vasempaan vai oikeaan. Pääsääntöisesti taiteilijat ovat valinneet oikeanpuoleisen, mutta Denigin maalauksessa keihäänpisto on vasemmalla puolella.

Muistan lukeneeni joskus 1970-luvulla, että oikeanpuoleisen kyljen valinta perustuu Saarnaajan 10:2 käännösvirheeseen latinankielisessä *Vulgata*-raamatussa. Sen käänsi **Hieronymus** (347–420) vuonna 405. Virhe siirtyi mm. **Martti Lutherin** 1545 kääntämään Raamattuun: ”Des Weisen Herz ist zu seiner Rechten; aber des Narren Herz ist zu seiner Linken.” Ensimmäisessä suomenkielisessä Raamatussa sama virhe toistui seuraavasti: ”Sillä wijsan sydän on hänen oikiaalla kädelläns/ waan hullun sydän on hänen wasemallans.”

Tästä pääteltiin, että vaikka kaikkien ihmisten sydän on yleensä enemmän vasemmalla, niin Jumalan Poikana Jeesuksen sydämen täytyi olla oikealla, hänhän on viisas. Koska keihäänpiston uskottiin tapahtuneen sydämen puolelle runsaan verenvuodon vuoksi, tätä käsitystä myös taiteilijat kuvasivat valitessaan oikeanpuoleisen kyljen.

En tiedä, tunsiko Ludwig Denig klassisia maalauksia ristiinnaulitusta Kristuksesta, mutta hän on kuitenkin selvästi miettinyt keihäänpiston paikkaa: ”Jeesuksenkaan ruumis ei jäänyt huomiotta, sillä sotilas lävisti hänen kylkensä nähdäkseen, oliko hänessä edelleen tuntoa vai oliko hän vain pyörtnyt. [tämän hän teki] keihään kanssa, joka oli hänen tavallinen palvelusaseensa kentällä. Koska sydän on enemmän vasemmalla puolella, hän todennäköisesti lävisti siltä puolelta.

On varmaa, että sydän oli vielä vahingoittumaton ja keihäänpistosta syn-

tyneen aukon kautta veri ja vesi vuosi ulos, eivät tippoina, vaan ne juoksisivat ulos kuin vesiputkesta, kumpikin erikseen. Ensin tuli pieni virta kirkasta ja terveellistä verta, tämän vieressä virtasi pieni vesivirta, joka erottui verestä ja oli selvästi tunnistettavissa.

Koska luonnollisesti sydän ei voinut sisältää niin paljon vettä ja verta, Johanneksesta se oli jotain yliluonnollista, ja jotta kukaan ei epäilisi sitä, hän lisäsi siihen huomattavan tunnustuksen sanoessaan: ”Ja joka sen näki, on sen todistanut, ja hänen todistuksensa on tosi, ja hän tietää totta puhuvansa, että tekin uskoisitte. Sillä tämä tapahtui, että kirjoitus kävisi toteen: Älköön häneltä luuta rikottako.”

Vasta vuoden 1933 suomenkielisessä Raamatussa käännös korjattiin muotoon: ”Viisaan sydän vetää oikealle, tyhmän vasemmalle.” Vuoden 1992 Kirkkoraamatun Saarn. 10:2:n käännös on selvittävämpi: ”Viisaan sydän vie onnea kohti, tyhmän sydän onnettomuuteen.” Sitähän Saarnaaja [Salomo] varmaan haluaa sanoa.

– Joel Niininen

Situs inversus totalis, kaikkien sisäelinten peilikuvamainen sijainti, on harvinaisen, mutta ei tavaton ilmiö. Jonkin asteisena situs inversusta esiintyy 0,01 %:lla väestöstä. Suomessa syntyy vuosittain noin seitsemän, Ruotsissa kymmenen seläistä lasta. Tapauksia on luultavasti paljon enemmän – sehän ei päälle päin näy.

Täydellinen peilikuvajointi on paras vaihtoehto, osittainen ongelmallisempi. Jos esim. sydän on vasemmalla, mutta muut elimet käänteisillä paikoilla, komplikaatiot ovat yleisiä. Tosin amerikkalainen **Rose Marie Bentley** eli 99-vuotiaaksi tietämättä tästä valuvuodestaan mitään. Suomalainen **Antti Koskinen** tietää ja on tatumoinut *situs inversus totalis* -tekstin rintaansa. Poikkeavuuden tietäminen on näet elin(!)tärkeää kirurgisissa toimenpiteissä, elintoimintoja mittaavissa tutkimuksissa, hengenpelastus- ym. akuutteja toimenpiteitä vaativissa tilanteissa.

– SM

Kuvailände: "Akseli Gallen-Kallela. Elämäkerrallinen rapsodia."

Akseli Gallen-Kallela: "Velisurmaaja". Kansantarun tappaja joutui Kainin tavoin kodittomana harhailemaan.

Miksi Jumala säästi Kainin hengen? Mikä on "Kainin merkin" (1 Moos. 4:15) viesti?

Jeesus antaa vihjeen vertauksessa vehnästä ja rikkaviljasta (Matt. 13:24-30): pahaa ei voi aina kitkeä vaarantamatta hyvää.

"Älkää -- tuomitko ennenaikaisesti, ennen kuin Herra tulee" (1 Kor. 4:5).

"Älkää ottako oikeutta omiin käsiinne" (Room. 12:19).

"Olkaa valmiit armahtamaan, niin kuin teidän Isännekin armahtaa" (Luuk. 6:36).

Kiitos kysymästä, Kain

Näyttää siltä, että pian luomisen jälkeen maailmassa astui voimaan poikkeustila. Useita vakavia tapahtumia seurasi toisiansa. Jo Raamatun kolmannessa luvussa synty tuli maailmaan. Se merkitsi kriisiä, joka oli käsiteltävä.

Neljännessä luvusta löytyy ensimmäinen perhedraama, ensimmäinen vihainen katse, ensimmäinen murha, ensimmäinen murhatutkimus, ensimmäinen valhe, ensimmäinen ihmisen toistaan kohtaan osoittama ylenkatse, piittaamattomuus, ensimmäinen uhmamielinen kysymys Jumalalle.

Kriiseissä ja poikkeusoloissa, jollaisissa nytkin elämme, esitetään kysymys, johon myös meidän on vastattava, jota sietää pohtia, johon on otettava kantaa. Kysymyksen esittäjä on Jumala itse: Missä on veljesi? Sisaresi? Missä on lähimmäisesi?

Jumala kriisinhallitsijana

On opettavaista tutustua Jumalaan kriisinhallitsijana, kysymysten esittäjänä. Jumala tahtoo saada meidät pysähtymään, harkitsemaan, tutkimaan ajatuksiamme, mistä syystä toimimme niin kuin toimimme. Jumala ei esitä kysymyksiä itsensä vuoksi, ikään kuin hän tarvitsisi

informaatiota. Hän kysyy meidän vuoksemme, sillä meidän on tärkeää selvittää oma todellisuutemme, kohdata kysymykset, joita meille itsellemme ei tule mieleenkään esittää. Meillä on taipumus ensisijaisesti peitellä tekojamme, paeta rikospaikalta, olla kuin ei mitään olisi tapahtunut. Ja jos jääme kiinni, keksimme kaikenlaisia selityksiä, puolusteluja, ja koetamme löytää jonkun muun syyllisen..

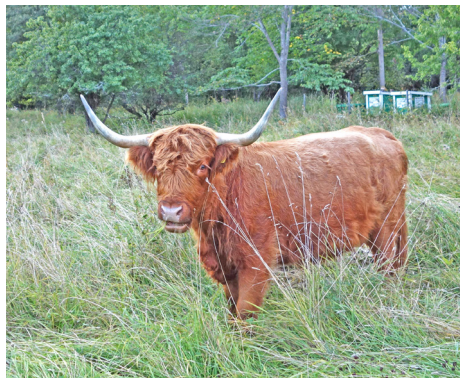
Jo Eedenissä Jumala esitti kysymyksiä. Missä olet? Kuka sinulle kertoi, että olet alasti? Oletko syönyt siitä puusta? Eedenin ulkopuolella kysymykset jatkuivat. Miksi sinä suutuit? Miksi katselet synkkänä maahan? Missä on veljesi Aabel?

Tällaisia kysymyksiä eivät asianomaiset ikinä itselleen esittäisi. Kysymykset antoivat Adamille, Eevalle ja Kainille tilaisuuden tutkia itseään, oivaltaa omaehtoisesti asioita, katua. Kysymykset olivat Jumalan menetelmä korjata vaurio, palauttaa järjestys, solmia katkennut suhde uudestaan. Huomatkaamme, että aloitteentekijänä on Jumala. Viaton, syytön osapuoli etsii yhteyttä syylliseen.

Tapon taustaa

Mikä lieneekin ollut syynä siihen, että Jumala hyväksyi Abelin uhrin mutta ei

Maaliskuussa 1945 Neuvostoliiton edustaja Tukholmassa halusi yhteyttä saksalaisiin. Hitler kieltäytyi. Se olisi ollut ”heikkouden merkki” (Joseph Goebbels: Dagböcker 1945). Yhden miehen itsepintaisen faktaresistenssin (lue: härkäpäisyyden) lisälasku oli hirveä. Miltei kolmannes Saksan armeijan kaikista II maailmansodassa kaatuneista kuoli neljän viimeisen kuukauden (tammi-toukok. 1945) aikana (Ilta-Sanomat 22.9.2019). ”Bulle” (saks. ’härkä’) olisi pitänyt taltuttaa veräjällä jo 1933. Kasvojen menetyksen pelko on ylpeyden lajeista katalin, koska sen maksumiehiksi joutuvat usein muut kuin syyllinen itse.

KUVA: SINIKKA MAKIVIERIKKO

Tämä ei ole Olle eikä Bulle, vaan kiltti skotti – ylämaan karjaa (highland cattle).

Kainin, se sai Kainin vihastumaan veljeensä Abeliin. Hänen ”katseensa synkistyi”. Jumalan ja Kainin välinen keskustelu paljastaa, miten huolestunut Jumala oli, mihin se vielä voisi johtaa. Niinpä hän otti Kainin vakavaan puhutteluun estääkseen tätä tekemästä hirvittävää erehdystä.

Jumala kysyi: Miksi vihastuit? Miksi vältät katsekontaktia veljesi kanssa? Jumala yritti saada Kainin takaisin oikeille raiteilleen. Kaikki, kuten viha ja kiivasuus, alkaa ajatuksista ja tunteista, ennen kuin ne muuttuvat teoiksi. Jumala sanoi Kainille: Ellet käsittele vihaasi, synty väijyy ovella. ”Sinua se haluaa, mutta sinun on pidettävä se kurissa” – ennen kuin se menee liian pitkälle, ennen kuin se johtaa peruuttamattomaan tekoon.

Mota Olle i grind

Ruotsalainen sananlasku ”Mota Olle i grind” tarkoittaa, että tilanne pitää pysäyttää, ennen kuin se kehittyy hallitsemattomaksi. ’Olle’ on härän vanha nimitys. Ajatellaanpa, että härkä on karkeamassa aitauksesta. Se täytyy taltuttaa viimeistään veräjällä, muuten se on liian myöhäistä. Juuri sitä Jumala yritti Kainin suhteen: pysäyttää tapahtumainkulun jo alullaan. Mutta tilanne oli riistäytynyt Kainin hallinnasta. Hän oli päätöksensä

tehnyt eikä ottanut kuuleviin korviinsa varoitusmerkkejä.

En tiedä, mitä Kain sanoi houkutel-laakseen Abelin mukaansa. Sanoiko hän:

- Lähdetään kävelyille.
- Tule, näytän sinulle jotakin.
- Voitko auttaa minua vähän?
- Tule, niin puhutaan asiat selviksi.

Joka tapauksessa Kain kävi pikkuveljensä kimppuun ja tappoi tämän. Ensimmäinen ihmisen tekemä murha oli tosiasia.

Ensiksi: Kain antaa vihalle vallan. *Toiseksi:* Hän ei kuuntele varoituksia eikä välitä Jumalan vetoamuksista. *Kolmanneksi:* Hän laatii harkiten määrätietoisen suunnitelman, milloin ja miten surmata pikkuveljensä. *Neljänneksi:* Hän toteuttaa suunnitelmansa.

Ja nyt kaikkein kauheimpaan asiaan: Kain uskotteli, että hän murhan jälkeen voisi nukkua rauhassa yönsä, kääntää sivua, välttää ottamasta vastuuta teostaan. Hän luuli, että elämä voisi jatkua vanhaan malliin, kuten ennenkin. Siinä hän erehtyi.

Jumalalle tuottaa aina surua, milloin kuka tahansa Kain vahingoittaa ketä tahansa Abelia, kun veli hyökkää veljeä, sisar sisarta vastaan. Jumala suree, kun ihmiset vahingoittavat toisiaan, olipa syy mikä tahansa. Kainin menettelylle ei ole mitään syytä, ei mitään puolustusta.

KUVA: SINIKKA MAKIVIERIKKO

Yleiset normit ovat aitauksia, veräjät kahden vaiheilla oloa. Mistä Kainin ratkaisumalleihin tuli tappaminen? Väkivaltaa puolustellaan usein reaktiona johonkin. Mutta jos Lusifer oli "alusta asti" murhaaja, kaikki pahuuden aihiot ovat ilmeisesti valmiina ensimmäisessä rikkomuksessa, oli se mikä tahansa. Esimerkiksi rahanahneudesta puhutaan "kaiken" pahan alkuna ja juurena. Juuri versoo. Yksi rikkomus purkaa aitaa toiselle. Mikä oli Kainin ensimmäinen askel? Oliko se edes paha? Kenties vain "oma", siistimpi ja elegantimpi tapa palvella Jumalaa?

Sen sijaan, että olisi tehnyt oikein, pitänyt huolta pikkuveljestään, ollut veljensä vartija, Kainista tuli veljensä murhaaja. Se oli tietoinen päätös.

Ei poliisikuulustelu

Kuten aiemmin (1 Moos. 3:9), niin nytkin Jumala, syytön osapuoli, teki aloitteen. Murheissaan Herra kysyi: Missä on veljesi Abel? Hän ei kysynyt: Mitä olet tehnyt? Miksi teit sen, mitä teit? Kysymys ei ole syyttävä. Se ei koske lainkaan tekoa. Se ei ole poliisikuulustelu.

Jumala ei kysynyt siksi, ettei tietäisi, missä Abelin ruumis oli. Kysymys pikemminkin peräänkuulutti vastuuta välittää, pitää huolta toisesta. Se oli veetoisuus pysähtyä ajattelemaan, vihje, että Kain oli vastuussa teostaan. Se antoi tilaisuuden katua, tunnustaa, pyytää anteeksi, ymmärtää teon vakavuus ja vastata seurauksista.

Jumala ei tietenkään pidä siitä, että teemme syntiä, rikomme hänen käskyjään, teemme pahaa. Hän ei pidä siitä,

että haavoitamme, vahingoitamme toisiamme. Mutta niin voi käydä, olemme erehtyneitä, puutteellisia ihmisiä. Tapahtuu asioita, joita ei voi tehdä tekevämmäksi. Tehty mikä tehty. Sanottu, mikä sanottu. Mutta se, mitä Jumala ei suvaitse, on törkeä ylimielisyys, välinpitämättömyys, passiivisuus, kovasydämyisyys.

Hyökkäys paras puolustus?

Valitettavasti Kain alkoi puolustella. Jumala kysyi: "Missä on veljesi Abel?" Yksinkertainen, avoin, neutraali kysymys, vailla syyttävää sävyä. Kain vastasi: "En tiedä." Toisin sanoen: Olkoon, missä on, ei kuulu minulle, sitä pitää kysyä häneltä itseltään. Minua asia ei liikuta tippaakaan.

En tiedä. Ensimmäinen ihmisen valhe Jumalalle. Ensin murhaaja, sitten valehtelija – kaksi ominaisuutta, jotka liitetään pahalaiseen (Joh. 8:44).

Voin ymmärtää, että ihminen valehtelee ihmiselle. Abraham valehteli, että

Saara oli hänen sisarensa. Joosefin veljet valehtelivat, että villipeto oli raadellut Joosefin. Ananias ja hänen vaimonsa valehtelivat, että se, mitä he olivat tuoneet, oli koko heidän omaisuutensa. Pietari valehteli, ettei hän tuntenut Jeesusta. Mutta miten ihmeessä Kain saattoi valehdella kaikkietietävälle Jumalalle? Eikä siinä kaikki: hän esitti Jumalalle vastakysymyksen.

Vastakysymys

”Olenko minä veljeni vartija?” oli ihmisen ensimmäinen Jumalalle kohdistama kysymys. Pitäisikö *minun* olla selvillä veljeni menemisistä ja tulemisista, vahvia, paimentaa, hoivata häntä? Miten voit edellyttää, että minä tietäisin, missä hän on? Minunko pitäisi pitää kirjaa hänen liikkeistään? Huolehtikoon hän omista asioistaan, minä huolehdin omistani. En katso olevani vastuussa hänestä.

Siinä Kainin vastakysymyksen sisältöpääpiirteissään.

Jumalan kysymys paljastaa Jumalan sydämen. Kainin vastaus ja kysymys paljastaa Kainin todellisen luonteen. Se, että Kain kehtaa ensin valehdella ja sitten vielä esittää vastakysymyksen, osoittaa, että Kainilta puuttuu jotakin. Jotakin hänessä on särkynyt.

Jumalan vastaus

Näemme, miten pelottavaa välinpitä-

mättömyyttä ihminen voi osoittaa toista ihmistä kohtaan. Itse teko, elämän sammuttaminen, ei riittänyt. Ei riittänyt vanhemmille aiheutettu suru. Seurasi vielä pahempaa: ylenkatse, ylimielisyys, välinpitämättömyys.

Jumala veti verhoa ylös. Kain pyrki vetämään sen alas. Jumala vetosi Kainin ymmärrykseen, parempaan minään, omaantuntoon. Kain turrutti tuntonsa, pakoili. Jumala otti hänet nyt vielä vakavampaan puhutteluun kuin ennen murhaa. Mitä olet tehnyt? Kuule, sinun veljesi veri huutaa minulle maasta.

Älä väitä, ettei sinulla ole aavistustakaan tapahtuneesta. Älä teeskentele, ikäänkuin sinulla ei olisi mitään tekemistä Abelin katoamisensa kanssa. Älä tule sanomaan minulle, ettei sinua ole varoitettu.

Ja – koskien kysymystäsi, oletko veljesi vartija – kiitos kysymästä, Kain. Vastaus on: Kyllä. Kyllä, minä edellytän, että tiedät, missä veljesi/sisaresi on. Kyllä, sinä olet veljesi/sisaresi vartija. Kyllä, sinun asiasi on olla selvillä, missä veljesi/sisaresi on – etenkin, koska sinä, Kain, olet syypää veljesi/sisaresi katoamiseen. Koska juuri sinä olet aiheuttanut vahinkoa, surua, tuskaa, kärsimystä, sortoa. Koska sinun aktiivinen, määrätietoinen toimintasi, tai passiivinen hyväksymisesi on kaiken takana, vastuullasi on tietää, miten tekosi kohteiden laita on. Juuri si-

Omahyväistä älä nuhtelee, hän vihastuu sinuun” (San. 9:8). Suuttuiko Kain, koska ei sietänyt kyseenalaistamista? Vai ärsyttikö Abelin hurskaus? Mitä kauheimmin kohdelluista ihmisistä kerrotaan: ”He olivat liian hyviä tähän maailmaan” (Hepr. 11:38). Hyvyyden ”sietämättömyys” on siinä, että se voi herättää huonouden tunteita. Pettymys itseensä on usein aggression oikea syy.

KUVA: SINIKKA MÄKIVIERIKKO

nun on korjattava aiheuttamasi vahinko. Juuri sinä olet velvollinen huolehtimaan tekosi uhreista.

Siis älä teeskentele tietämätöntä. Älä kysy, oletko veljesi vartija. Älä sano, et-tet tiedä. Ja kuule, Kain, vielä yksi asia. Niin kauan kuin Abel on kateissa, haa-voittuneena maassa makaamassa, sinulla ei ole rauhaa maan päällä, ennen kuin hän on jälleen jaloillaan. Elämäsi on kytkök-sissä veljesi/sisaresi elämään. Sinulla ei ole rauhaa, jos joku toinen on rauhaton.

Olenko minä veljeni vartija?

Mutta alkäämme syyllistäkö Kainia lii-kaa, vaan olkaamme kiitollisia kysy-myksestä, jonka hän rohkeni esittää Jumalalle. Olenko veljeni/sisareni vartija, lähimmäiseni vartija, kanssaihminen vartija, on hyvä kysymys, jota on syy-tä pohtia, johon on otettava kantaa, jota on tarpeen vakavasti ajatella. Se on re-levantti kysymys esitettäväksi erityisesti näinä poikkeuksellisinä aikoina. Olenko veljeni/sisareni vartija? Kuka on veljeni/sisareni/lähimmäiseni? Mikä on minun vastuuni heistä?

Humanistinen näkökulma

Humanistisesta, minäkeskeisestä, näkö-kulmasta katsottuna Kainin ajattelua voi ymmärtää. Tavallaan hän on oikeassa. Hänen sanoissaan on jotain perää: jokai-sella on vastuu itsestään, jokaisen tulee huolehtia omista asioistaan.

Elämme yksilökeskeisessä, maallistu-neessa yhteiskunnassa, jossa ajatellaan: Pidä huoli itsestäsi, älä välitä muista. Siinä mielessä Kainin kysymys, onko hän veljensä vartija, on oikeutettu. Jo-kainen on henkilökohtaisesti vastuussa teoistaan Jumalan, yhteiskunnan ja lain edessä. Jopa pelastus on yksilön asia: se on ratkaistava omakohtaisesti, valinta on tehtävä itse.

Mutta kristillisestä, jumalallisesta, tai-vaallisesta perspektiivistä katsottuna ky-symys saa toisenlaisen sisällön. Kainin

kysymys ei koske omavastuuta, yksilön itsemääräämisoikeuden kunnioittamista. Se kumpuaa välinpitämättömyydestä, jätä-minut-rauhaan-ei-voi-vähemmän kiinnostaa -asenteesta. Sellaista Jumala ei koskaan hyväksy. Emme voi piiloutua vastuuttomuuteen. Kukaan ei ole vapau-tettu ottamasta huomioon veljeään/sisar-taan. Olemme riippuvaisia toisistamme.

Kain surmasi veljensä aktiivisen toi-minnan kautta. Moni tappaa, vahingoit-taa tarkoituksella. Meidän yhteiskun-nassamme tappaminen on useimmiten passiivista, asioihin puuttumattomuutta, toisten vahingoittamisen epäsuoraa hy-väksymistä, esimerkiksi valmistamalla ja pitämällä saatavilla aseita. Se johtaa vahinkoihin.

Tosi kristitty

Tosi kristitty ei voi ensin olla tuottamassa vahinkoa ja sitten vain istua kädet risti-sä. Tosi kristitty ei saa rauhaa, jos veli tai sisar on kadoksissa, sorrettuna. Tosi kris-titty ei kysy, olenko minä veljeni vartija; hän kysyy: Mitä voin tehdä? Kuinka voin auttaa? Miten voin estää vahinkoa tapahtumasta?

Tosi kristitty ei voi sanoa: En tiedä. Asia ei kuulu minulle. Ei kiinnosta. Tosi kristitty ei suo itselleen lepoa, ennen kuin veli ja sisar ovat päässeet takaisin kotiin.

Raamatussa mainitaan monta osa-aluetta, mitä tehdä toinen toisillemme.

- Hyväksykää *toisenne* (Room. 15:7)
- Vahvistakaa *toinen toistanne* (Room. 14:19)
- Rakastakaa ja palvelkaa *toisianne* (Gal. 5:13)
- Kantakaa *toistenne* taakkoja (Gal. 6:2)
- Antakaa anteeksi *toisillenne*, olkaa ystävällisiä ja lempeitä *toisianne* kohtaan (Ef. 4:32)
- Alistukaa *toistenne* tahtoon (Ef. 5:21)
- Rohkaa *toinen toistanne* (Hepr. 3:13)
- Pitäkää huolta *toinen toisistanne* (Hepr. 10:24)
- Pysykää kestävinä *keskinäisessä* rak-

kaudessanne (1 Piet. 4:8)

- Olkaa vieraanvaraisia *toinen toisellenne* (1 Piet. 4:9)

Tämän perusteella ei ole epäilystäkään: me olemme toinen toistemme vartijoita. Tehtäväämme kristittyinä kuuluu valvoa, etsiä, tukea, hoivata, suojella, paimentaa. Niin oli ajateltu, niin suunniteltu.

Mitä vartijana olo merkitsee?

Kysyt ehkä, mitä toistensa vartijana olemiseen sisältyy.

Esimerkiksi se, ettemme vahingoita toisia, ettei yksikään Kain tee pahaa yhdellekään Abelille, ettei veli loukkaa veljeään.

Se merkitsee myös sitä, ettemme vain katso vierestä, jos toisia vahingoitetaan, vaan osoitamme selvästi, ettemme hyväksy sitä. Puolustamme lähimmäistämme. Emme levitä valheellisia juoruja. Asetumme niiden puolelle, joita kohdellaan epäoikeudenmukaisesti.

Se merkitsee sitä, ettemme tahallamme aiheuta vahinkoa, mutta jos niin käy, kannamme vastuun asioiden saattamisesta ennalleen.

Se merkitsee vastuuta vaikutuspiirimme uskotuista ihmisistä riippumatta siitä, miten hankalia he ovat, millaisia tarpeita heillä on, mikä heidän ihonväkinsä tai sukupuolensa on, mitä toiminnallisia poikkeavuuksia heillä on tai mitä kulttuurieroja he edustavat.

Meillä on vastuu. Me olemme toistemme vartijoita, katsijoita, hoivaajia. Jumala kysyy: Missä on veljesi? Missä on sisaresi?

Miten ikinä suhtaudutkin kysymykseen, älä vastaa niinkuin Kain.

– Daniel Hailemariam

Artikkeli on kooste Ekebyholmin jumalanpalveluksessa 13.6.2020 pidetystä saarnasta. Julkaistu kirjoittajan luvalla tämän puheen ja niihin liittyvien muihinpanojen pohjalta. Suomennot/toimitus: *sm*

KUVA: SINIKKA WAKIVERIKKO

Perintötekijät jokseenkin samat. Olosuhteet samat. Samanlainen kasvatus. Missä kohtaa Kainin kasvu kääntyi kiertoon? Hes. 18. huvun mukaan hyvänkin isän pojasta voi tulla hulttio, ja hulttioisän pojasta kunnon kansalainen. Toisista voi ottaa oppia joko esimerkkiä seuraten tai tekemällä päinvastoin. Myös muutos on mahdollinen molempiin suuntiin (parannus/lankeemus). Yksi asia ei muutu: Jumala ei tahdo kenkään kuolemaa, vaan että kaikki kääntyisivät ja saisivat elää (Hes. 18.23, 27, 28, 32).

Tekijänoikeus – teoksen etu

Keven Walgamott menetti onnettomuudessa vasemman kätensä. Utahin yliopiston tutkijoiden kehittämän proteesin ansiosta hän voi taas, ensimmäistä kertaa 13 vuoteen, aistia kosketuksen. Kyynärvarteen kytketyt elektrodit välittävät signaalit robottikädestä aivoille – ja päinvastoin.

Ensimmäinen asia, mitä hän halusi uudella kädellään tehdä, oli pujottaa vihkisormus sormeensa. Keven miltei itki liikutuksesta voidessaan jälleen *tuntea*, millaista oli pitää **Jill**-puolisoa kädestä (Ilta-lehti 26.7.2019; Desert News 24.6.2019).

Tämän traumatisoituneen maailman tilalle ei tehdä vain proteesia, vaan ”kaikki” luodaan uudeksi (Jes. 43:19; Ilm. 21:5). Luulisi, että sen kunniaksi luodaan myös uusi erikoispäivä, jonka Herra ”siunaa” ja ”pyhittää” (1 Moos. 2:1-3). Mutta sellainen tuodaankin sinne vanhasta maailmasta: ”koko ihmisuku” kokoontuu jumalanpalvelukseen ”jokaisena *sapatti*-na” (Jes. 66:23).

Onko sapatti Jumalalle kuin vihkisormus Kevenille? Luovuttaessaan aikoi-naan juuri valmistuneen paratiisikodin ensimmäiselle ihmisparille Herra pujotti sapatin ihmiskunnan ”sormeen” yhteisen tulevaisuuden symbolina (1 Moos. 2:1-3). Kenties muisto tuolloin vielä täydellisen, molemminpuolisen suhteen ensi hetkistä on Luojal-le niin ainutlaatuinen, että hän säästää sen siltana yli kaiken sen, mikä koskaan on erottanut Luojan ja luodun toisistaan?

Kevenille tunteva tekokäsi oli huikea elämys. Hän olisi voinut sen kunnia-aksi ostaa uuden sormuksen ja kaivertaa siihen LUKE (robottikäden nimi), tai GREGORY todisteeksi kiitollisuudestaan käden kehittäjää, professori **Gregory Clarkia** ja hänen tutkijatiimiään kohtaan.

Mutta mitä sormuksia Keven ikinä hankkisikin, vihkisormus olisi ainoa *alkuperäinen* Jillin ja Kevenin välisen liiton merkki. Niin kauan kuin suhde jatkuu, Keven luonnollisesti käyttää Jillin

Kenen sormusta kannat?

nimeä kantavaa sormusta.

Ihminen voi *levätä* minä päivänä hyvänsä, *juhlia* syntymäpäiväänsä torstaina, vaikka se olisi keskiviikkona tai perjantaina, mutta *pyhän* status on vain sillä päivällä, jossa on *Herran* omistuskaiverus: ”Kuutena päivänä Herra teki... mutta seitsemännen hän lepäsi. *Sen vuoksi* Herra siunasi lepopäivän ja pyhitti sen” (2 Moos. 20:11).

”Muista pyhittää lepopäivä” (2. Moos. 20:8-11) on käskyistä ainoa, joka sisältää laillisen perusteen, millä käskijä saa käskä: *tekijänoikeuden*. ”Tekijänoikeus syntyy teoksen luomisen hetkellä.” ”Tekijänoikeus on luonteeltaan yksinoikeus ja kielto-oikeus: tekijänoikeuden haltija saa yksin määrätä teoksen käytöstä.” ”Teosta ei saa muuttaa ilman tekijän lupaa.” ”Tekijänoikeus on voimassa tekijän elinajan...” (Lähde: yrittajat.fi/tekijänoikeus).

Mitä Tekijä määrää *pyhä*-käskyssään? Monia *arkea* koskevia asioita. Se julistaa tasa-arvon eri yhteiskuntaluokkien, sukupuolten, ikäryhmien, työnantajien ja työläisten välille. Se takaa yhtäläiset oikeudet (*ja* velvollisuudet) kantaväestölle ja maahanmuuttajille. Se on eläinsuojelulaki, työaikalaki, stressinhallintalaki, kaikkien luotujen etuja ajava laki.

Mistä tiedämme, ettei se koske vain juutalaisia? Jeesus sanoi: ”*Minun* huoneeni on oleva kaikille kansoille rukouksen huone” (Mark. 11:17). Hän lainaa Jes. 56:7:ää. Luvussa 56 sanotaan: ”Onnelinen se ihminen, autuas se ihmislapsi, joka tässä pysyy,” (56:2). Missä ”tässä”? ”Pelastuksessa”, ”vanhurskaudessa” (56:1), joka ”tulee” (Jes. 46:13; 51:5) – ja joka tuli – Kristuksessa (Room. 13:11).

KUVA: SINIKKA MAKIVIERIKKO

Riassa 1935 "Isänmaalle ja Vapaudelle" pystytetty muistomerkki (tässä osa) oli latvialaisten "itkumuuri" neuvostomiehityksen aikana. Putinista on loukkaavaa puhua miehityksestä – sehän oli vapautus. Vapaaehtoisesti Baltian maatkin Neuvostoliittoon liittyivät...

75 vuotta sitten

Toinen Maailmansota päättyi

Narratiivisota siitä, kenen kertomus sen tapahtumista pätee – jatkuu...

Vapautta erivapauksin

Berliiniä kohti 1944-1945 marssivan neuvostoarmeijan reitille osuneille siviileille "vapautus" merkitsi niin brutaalia kohtaloa, että "siitä on vaikea puhua, koska ihmiset eivät usko, että se on voinut olla ihan *niin* hirveää..."*

Kaikki eivät kuitenkaan raakuuksiin osallistuneet. "Siinä missä yksi [punaarmeijan] sotilas lauleskeli lastenlauluja ja jakeli lapsille kermakaramelleja, toiset viereisessä huoneessa raiskasivat saksalaisia naisia..."** Jotkut taas, ryhmäpaineesta huolimatta, suojelivat siviilejä asetovereiden julmuuksilta. Se vaati rohkeutta. Se oli sankaruutta. Sellaisille voitonparaatit kuuluiivat. – SM

*) Niclas Sennerteg: *Stalins hämnd. Röda armén i Tyskland 1944-1945*, s.369; **) *ibid* s. 135

Ketkä tähän pelastukseen, tähän vanhurskauteen, tähän liittoon kuuluvat?

'Ihmiset', 'ihmislapset', 'Herran palvelijat', 'Herran palvelijoihin liittyneet muukalaisen pojat', 'eunukit', 'muukalaiset', 'kaikki,' 'jotka varovat loukkaamasta sapatin pyhyttä ja pysyvät minun liitossani'. Niille kaikille "minun temppelistäni tulee huone, jossa kaikki kansat saavat rukoilla". Heidät kaikki täytetään "riemulla, kun he rukoilevat siellä" (Jes. 56:7). Yhteistä kaikille on se, että he

- "pitävät loukkaamattomana sapatin pyhyiden"
- "pyhittävät minun sapattini ja pysyvät minun liitossani"

"Muista pyhittää lepöpäivä. Kuutena päivänä tee työtä ja hoida kaikkia tehtäviäsi, mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti. Silloin et saa tehdä mitään työtä, et sinä eikä sinun poikasi eikä tyttäresi, orjasi eikä orjattaresi, ei juhtasi eikä yksikään muukalainen, joka asuu kaupungissasi. Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaiken, mitä niissä on, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi. Sen vuoksi Herra siunasi lepöpäivän ja pyhitti sen" (2 Moos. 20:8-11).

"Tee työtä kuutena päivänä viikossa, mutta seitsemäntenä pysy työstäsi erossa, niin että härkäsi ja aasisi voivat levätä ja vierasheimoiset työntekijäsi ja vähäisimmätkin orjasi saavat virkistyttyä" (2 Moos. 23:12).

vät minun liitossani"

- "varovat loukkaamasta sapatin pyhyttä ja pysyvät minun liitossani" (56:2, 3, 4, 6).

Sapatti on kuin vihkisormus: yhteenkuuluvuuden symboli Jumalan ja "koko ihmissuvun" välillä (Jes. 66:23; Hes. 20:12). Jumala valitsi päivän – seitsemännen. Jos *hän* siunasi sen, jos *hän* pyhitti sen, *hänen* seurassaan käytetään *hänen* "sormustaan". Immateriaalisenkin omaisuuden (kuten sapatin/ajan) "tekijänoikeus on voimassa tekijän elinajan". Onko Jumala kuollut, kun tähän pykälään on tehty muutoksia? – SM

"Pidä lepöpäivä mielessäsi ja pyhitä se, niin kuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käskennyt. Kuutena päivänä tee työtä ja hoida kaikkia tehtäviäsi, mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti. Silloin et saa tehdä mitään työtä, et sinä eikä sinun poikasi eikä tyttäresi, orjasi eikä orjattaresi, härkäsi, aasisi eikä mikään muu juhtasi eikä yksikään muukalainen, joka asuu kaupungissasi. Näin sinun orjasi ja orjattaresi saavat levätä, kuten sinä itsekin" (5 Moos. 5:12-15).

"Pysyköön sapatti ikuisesti merkkinä liitosta, jonka olon teidän kanssanne tehnyt, sillä kuutena päivänä minä, Herra, loin taivaan ja maan, mutta seitsemäntenä päivänä en enää tehnyt työtä vaan lepäsin" (2 Moos.31:17) – KR/1992

Symbolisia eleitä

Kymmeniä, jopa satoja vuosia mykkinä seisonneet patsaat ovat oudosti keväällä 2020 alkaneet elää, suoraan kummitella. Suomessa esitetään Mannerheimin ratsastajapatsaan siirtoa katukuvaa rumentamasta. Ruotsissa hävetään Linnétä rasistina. Kustaa II Adolf ja Kaarle XII on kiireesti saatava piiloon muistuttamasta maan vähemmän kunniakkaasta historiasta...

Kiihkomielinen irtisanoutuminen menneisyydestä on helppo ja riskitön tapa korostaa omaa valveutuneisuuttaan. Mutta tekeekö raju historian tuomitseminen tänään yhteiskunnan immuuniksi hirveyksille huomenna? Leninin ja Stalinin patsaat lähes täystuhoittin Venäjällä neuvostojärjestelmän romahdettua. Muuttuiko mikään? Mihin suuntaan?

USA:n poliisiväkivaltaa vastustavan *Black Life Matters* -kampanjan ”herättäminen” urakoidaan listoja, mitkä kaikki muistomerkit ”loukkaavat”. Miten kaukaa uhriutumisen aiheita pitää hakea?

Churchill on yksi BLM-mielenosoituksissa ”takkiinsa saanut” mies menneisyydestä, joskaan ei ”Euroopan mantereen tuhoajana”, kuten Goebbels uumoili hänet vielä kerran historiaan kirjattavan (Goebbels, 26.3.1945), vaan – rasistina. Voiko sitä ”titeliä” kukaan välttää?

Maailmalla vellovan kampanjan **Black Life Matters** perusheikkous on se, että yrittäessään ratkaista asenteellista epäoikeudenmukaisuutta se samanaikaisesti luo aineellista epäoikeudenmukaisuutta tuhoamalla syyttömien omaisuutta. Paatuneinkin rikollinen mieltäisi moiset rötökset lähtökohtaisesti vääräksi. BLM katsoo ne oikeutetuksi. Järjestämällä mielenosoituksia pandemiasta huolimatta se asettaa oman agendansa ihmishenkien ja terveyden edelle.

Ruotsalainen tartuntatautien lääkäri, **Leif Dotevall**, näkee ristiriidan tavassa, millä BLM:n kannattajat asiaansa ajavat:

– BLM sanoo taistelevansa kaikkien ihmisten elämän yhtäläisen arvon puolesta, mutta käytännössä joukkokokoonnutumiset vaarantavat nyt ihmishenkiä. Se on vastoin liikkeen tarkoituksiperiä. Mielenosoitusoikeus on toki demokrati-an peruspilari, mutta niin on myös pandemian vuoksi säädetty 50 hengen kokoontumisrajoitus kaikkien elämän yhdenvertaisuuden peruspilari (SvT 8.6.2020).

Mielenosoitusten mielekkyys

Tasa-arvo, yhdenvertaisuus lain edessä, yhtäläiset oikeudet, sosiaalinen hyväksyminen ja korrekti kohtelu ovat ehdottomasti puolustettavia asioita. Arvoitukseksi jää, miten vandalismi, ryöstely, virkavallan vastustaminen, mellakat ja tuhansien tietoinen altistaminen tappavalle taudille niitä edistävät.

Vaikka mielenosoitukset sujuisivat rauhallisesti, joukkoliike, iskulauseet ja patsaiden tärvelyt ovat korkeintaan symbolisia eleitä. Sorrettujen elämää ne eivät paranna. Syrjitty tarvitsee destruktiivisen riehuminen sijasta sisäisen arvokokemuksen. Se on räätelintyötä, ei masatuotantoa.

Ihmisarvon (ainakin subjektiivisen) kriteeri on se, missä määrin yksilö omaan kapasiteettiinsa ja intresseihinsä nähden on käytössä, kysytty ja toivottu. Jos jatkuvasti vaaditaan jotakin muuta kuin mitä ihminen pohjimmiltaan on, arvottomuuden tunne on läsnä, vaikka olisi kuinka pätevä ja suosittu.

Suorituskeskeinen hyväksyntä on kuin kivoon kannettu vesi – se vaatii jatkuvaa täydennystä ulkoapäin. Menetysten tai vakavan sai-

rauden kohdatessa tekemiseen ja osaamiseen perustuva arvo rapisee hiekkään. Onnistuneisuuden ja menestyksen mittarit on säädettävä uudelleen, kokonaan eri asteikoille.

”Toivoisin, että-- identiteettini ei perustuisi sille, mitä asioita teen tai mitä asioita minun odotetaan tekevän. Toivoisin, että se olisin minä, joka tekee niitä asioita.”

– *Matias*, 31 (*Ilta-Sanomat*, 27.6.2020)

Mielen osoite

Jumalan järjestelmässä arvon tae on näennäisen epätasa-arvo: ”Pitäkää *toista* parempana kuin itseänne” (Fil. 2:3). ”Kunnioittakaan kilvan *toisianne*” (Room. 12:10). Avain ei ole siinä, mitä muut ajattelevat meistä, vaan siinä, mitä me ajattelemme muista. Se vapauttaa ihmisten orjuudesta, kiitos/moitesuhdanteista (1 Kor. 7:23).

Vakaa omanarvontunto on mahdollinen, koska ”Jumala on ostanut meidät täydestä hinnasta” (1 Kor. 7:23). Korkein taho on hyväksynyt meidät itsensä tähden, oman olemuksensa puitteissa, eikä hän valintaansa peru (2 Tim. 2:13). Siten painopisteen voi rauhassa siirtää ihmisten edessä pätemisestä uteliaaseen kysymykseen: ”Minkä osan on Jumala taivaassaan *minulle* määrännyt? Mitä on Kaikkivaltias korkeuksissaan *minua* varten säätänyt?” (Job 31:2).

Mielen oikea osoite on oman kokoinen elämä. ”Minä en ole -- pyrkinyt liian korkealle” (Ps. 131:1). Teemme kaikkemme, mutta jäämme kesken. Tekijän takuu kattaa kuitenkin myös keskeneräiset: ”Minkä olet osalleni varannut, sen sinä, Herra, viet päätökseen” (Ps. 138:8). – *SM*

KUVA: S. MAKIVIERIKKO

”Olen kiitollinen, että olen tehnyt töitä päästäkseni tähän pisteeseen, joka täyttää oman onnen mittakaavat.”

– *Irina Björklund*, vuohia paimentava näyttelijä

Oi, Odessa, sa
(kyynel)-helmi
Mustanmeren...

Berjozovkassa II maailmansodan aikana poltettiin kymmeniätuhansia Odessan juutalaisia elävältä junanvaunuihin tai rakennuksiin teljettyinä. Osa vietiin metsäaukiolle, valeltiin bensiinillä ja sytytettiin. Lapsia heitettiin ojan pohjalla palavien olkien päälle. **Domanjovkassa** teloitetuista 90 000:sta juutalaisesta poliisipäällikkö ampui itse henkilökohtaisesti 12 000 (Vasilij Grossman: *Reporter i krig*, s. 299, 300).

Ukrainan **Berditjevissä** poikanen **Chaim Roitman** odotti vuoroaan joukkohaudan reunalla. Pikkuveli oli juuri ammuttu hänen silmiensä edessä. Yhtäkkiä hän osoitti maassa jotain kiiltävää.

– Katso, kello! hän sanoi teloittajalleen. Kun tämä meni hakemaan ”kelloa” (lasinpala), Chaim säntäsi juoksuun. Kaatui. Hänet löytänyt vanha mies sanoi:

– Nyt sinä olet minun poikani. Nimesi on Mitia.

Chaimista tuli perheen kahdeksas poika seitsemän entisen lisäksi. Kerran eräs natsimiehittäjä tiukkas:

– Kenenkäs poika tämä on?

– Minun, mies vastasi.

– Valehtelet!

Epäilyksiä herätti Mitian tummuus.

– Hän on edellisestä avioliitostani, ensimmäinen vaimoni oli romani, vanhus sepitteli.

Sillä puheella Chaim Roitman, alias Mitia Ostaptjuk, säästy – toisin kuin n. 30 000 muuta Berditjevin juutalaista. Heistäkin osa poltettiin elävältä – synagogassa, missä heidät ensin pakotettiin pyytämään Jumalta anteeksi saksalaisia vastaan tekemiään syntejä (*ibid*, s. 288). – *SM*

Ilman maskia ei sisäänpääsyä, valistetaan tässä arvoisia asiakkaita. Tiukkaan valvontaan ja rajoituksiin tottunut matkailija ihmetteli Arlandassa, ettei ollut mitään kontrolleja eikä edes hengityssuojia juuri kenelläkään.

Mahtavatkohan muut maat saada Ruotsin kiinni Covid 19-kuolleisuudessa, vai jääkö se empiriseksi todisteeksi "vapaan" strategian toimivuudesta? Arvokasta tietoa, mutta mihin hintaan?

"Koronapeliä" Filippiineillä

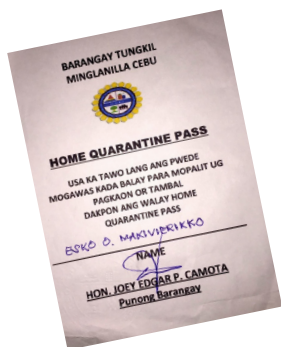
Cebussa, kuten kaikkialla Filippiineillä, liikkeiden, toimistojen ym. asiointipaikkojen ovilla vahdit pitivät huolen siitä, ettei sisälle päässyt ketään oireilevaa. Kuumeen mittausta käynnissä. Vihreää näyttää... Tervetuloa!

Filippiineillä on ollut paljon rajoituksia koronaviruksen vuoksi. Niiden aiheuttamat haitat ovat olleet valtavat ja monella tavoin vaikeuttaneet asioiden hoitamista. Lentoyhteydet eivät juurikaan ole toimineet. Maan sisäinen kulkeminen on ollut hyvin hankalaa: joukkoliikenne ja taksit eivät ole olleet käytössä.

Seuraus minun kohdallani on ollut se, että olen kahden kuukauden ajan pyrkinyt Filippiineiltä takaisin Ruotsiin siinä onnistumatta. Paluulentooni on tullut muutoksia (joita en ole voinut käyttää) tai peruutuksia kahdeksan kertaa. Maan sisäisiä kulkulupia olen hankkinut neljä kertaa. Aikaa uuden lentoajan ja paikallisen kulkuluvan/passin saamiseen on mennyt kussakin tapauksessa tuntikausia. Miten se on mahdollista?

Kun lentoyhtiöltä tulee ilmoitus koko tai osamatkan (Cebu-Manila-Doha-Arlanda) peruuntumisesta, alkaa rulljanssi. Soitan Tukholmassa olevaan matkatoimistoon tietokoneeni Skype-ohjelman välityksellä. Joudun puhelinjonoon. Koska en pääse suoraan haluamaani alanumeroon, jonotan ensin yhteen numeroon, josta minut siirretään toisen numeron jonoon.

Jos Skype-yhteys – eikä sähkö – välillä katkea, mobiili-WiFistä ei lopu virta ja puhelinkin (jota tarvitsen uuden lipun lisämaksun maksamiseen) toimii, niin uusi lentoaika on varattu viikon tai parin päähän. Aikaa Skype-yhteyteen on men-

Kotikaranteenipassi.

nyt tunti tai kaksikin, ennen kuin uusi lippu on varmistettu.

Sitten alkaa seuraava vaihe: Uuden tulostamani lentolipun kanssa menen Barangayn (kunnanosa) toimiston vastaanottoon. Jos hyvin käy, pääsen eläkeläisenä muun jonon ohitse. Saan kulkusuosituksen lupaa varten. Syytä on myös hankkia terveystodistus. Sen saan yleensä yhdellä käynnillä lähiseudun terveysasemalta.

Näiden papereiden kanssa saavun kunnantalolle, josta anon pormestarilta lupapassia kulkea yksityisautolla Minglanillasta Cebun lentoasemalle muuttaman eri kunnan lävitse. Normaalisti asiaa hoitavan alemman virkailijan luokse pitää jonottaa ja luvan saan päivän tai kahden päästä riippuen siitä, milloin pormestarilla on aikaa allekirjoittaa ky-

seinen ajoneuvopassi. Kun nuo paperit ovat kunnossa, voin huokaista helpotuksesta: matka on järjestyksessä – kunnes sähköpostiini kilahtaa viesti lentoyhtiöltä (vapaasti suomennettuna): “Esko hyvä. Valitettavasti Cebu-Manila -lentosi on peruutettu. Pahoittelemme vilpittömästi Sinulle tästä mahdollisesti aiheutuvaa vaivaa.” Se tietää sitä, että koko matka pitää anoa uudestaan soittoruljansseen Ruotsiin ja ajoneuvopassin uusimiseen.

Viimeisin viritys lupaviidakossa on se, että tarvitaan dokumentti myös poliisilaitokselta, jotta voi liikahtaa Minglanillan kunnasta ulos. Siitä luvasta on se hyöty, että voin käyttää sitä kahden viikon ajan, jos lentoaikoihin tulisi edelleen muutoksia.

Yllä oleva kuulostaa painajaismaiselta – ja sitä se on ollutkin. Mutta rajoituksilla on ollut merkitystä: Filippiineillä, yli 100 miljoonan asukkaan ylikansoitettu maassa (pinta-ala pienempi kuin Suomen), on koronatartuntoja ja kuolemia tosin enemmän kuin Suomessa, mutta vähemmän kuin 10 miljoonan asukkaan Ruotsissa.

– Esko Mäkiwierikko

PS: Tätä kirjoittaessani (10/6), olen toiveikas: ehkä pääsen juhannukseksi kotikonnuille Kopperbergiin – terveenä. Siitä huokaukseni Herran puoleen.

Ajoneuvolla liikkumislupa.

KUVA: ESKO MÄKIEWERIKKO

Katumainoksessa ollut viesti ”Jumala kuulee rukoukseni” (1 Piet. 3:12) osoittautui todeksi 16-17/6, kun matka Filippiineiltä Kopperbergiin vihdoinkin onnistui. Nyt perillä – väsyneenä, mutta terveenä.

Ei turhia surinoita

Mansikat markkinoilla! Kohta mustikat, lakat, hillat, suomuuraimet... Vadelmat, herukat, karviaiset, mesimarjat, puolukat, juolukat, karpalot, tyrnimarjat – kaikki täällä, Alppien pohjoispuolella, missä kenenkään ei pitäisi asua. *Apis Melifera Melifera*, pohjoismainen tumma mehiläinen,

KUVAT: ESKO MAKIVIERIKKO

Tarhamehiläisten vuokraus viljelmille pölyttäjiksi on lisääntynyt.

Hyvä pölytys parantaa myös mansikkasadon laatua, määrää ja säilyvyyttä.

on toista mieltä. Kylmää sietävänä, vähään tyytyväisenä, karuun luontoon sopeutuneena tästä v. 1777 Ruotsista tuodusta lajista alkoi Suomen mehiläishoidon historia. 1800-luvun puoliväliin mennessä se oli maailman levinnein – Amerikkaa, Australiaa ja Uutta Seelantia myöten. Kun myöhemmin muualta Suomeen tuodut, hunajaa tuottavammat lajit sekoittuivat tummiin, syntyi niin aggressiivisia mehiläisiä, ettei niitä voinut hoitaa. 1960-luvulla *Apis Melifera Melifera* olikin miltei hävinnyt. Kantaa elvyttämään v. 1995 perustettu SICAMM (Societas Internationalis pro Conservatione Apis Melliferae Melliferae) lobbaa nyt tämän pohjoisen alkuasukkaan puolesta. Suomessa lajin perimän puhtautta vaalii mm. mehiläishoitaja **Aimo Nurminen**.

Kansantalouden kannalta mesipistiäisten (mehiläinen, kimalainen) rooli on tärkeämpi pölyttäjänä kuin hunajan tuottajana. Samalla ne suojelevat kasveja: pörrääminen kuulemma pelottaa pois kasvia syöviä tuholaisia. Harmaahomeen ympäristöystävällisen torjunta-aineen levitykseenkin ne voidaan palkata (500 €/hehtaari – viljelijän taskuun).

Etologi (eläinten käyttäytymisen tutkija) **Karl von Frisch** (1886-1982) sai 1973 Nobelin palkinnon selvitettyään, että mehiläisen tanssi on pitkälle kehittyntä viestintää. Vakoiluretkeltään pesään palaava tiedustelija kertoo muille mesipaikan sijainnin, meden laadun ja määrän. Vaikka työläiset lentävät siipensä puhki, ne eivät hosu umpimähkään sinne tänne. Videomateriaalista matemaattisten algoritmien avulla mehiläisten ”koodin” purkanut norjalaisyritys **Amesto NextBridge** on kehittänyt sovellusta, joka auttaa suunnittelemaan maankäytön optimaaliseksi sekä viljelijän että mehiläisen kannalta. YK:n julistamaa **Maailman mehiläispäivää** vietetään 20/5.

(Lähteitä: *Allers Trädgård* 7/2019; *Maaseudun tulevaisuus* 26.2.2017, 2.4.2020; YLE/Uutiset 3.5.2020; *Dagens Analys* 13.3.2020; Wikipedia; laihuhunajat.fi).

– SM

*Mehiläinen on uskollinen kukkalajilleen, mutta metsävadelman rinnalla kuminapello jää toiseksi, samoin rapsi, jos mansikkaa on tiedossa. *Apis Melifera Melifera* on erikoistunut kanervaan.*

KUVA: SINIKKA MAKIVIERIKKO

Kuka kukin on pesässä

Kehitys munasta toukka- ja kotelovaiheen kautta valmiiksi mehiläiseksi kestää n. 3 viikkoa. Mehiläisen uraputki: 1) siistiä, 2) toukkien ja kuningattaren ruokkija/hoitaja, 3) kennonrakentaja, kun vaharauhaset ovat kehittyneet, 4) ovimikko 1. tunkeilijoiden ”ulosheittäjä”, kun myrkkyrakko on valmis, 5) työläinen (naaraita), joka kerää mettä, propolista, siitepölyä ja vettä. Kuhnurit (uroksia) ja kuningatar vastaavat suvunjakamisesta.

– SM

Syksyn 2020 vierailijoita

Koronatilanteen vuoksi ei ole vielä mahdollista tietää syksyn vierailuista. Ehkä ensi numerossa olemme viisaampia. Ajankohtaista tietoa kotisivulta ja/tai Ruotsinsuomalaisesta. Tai sihteeriltä.

Paikka: Olof Palmes gata 25, 1. krs, Tukholma.

Tiedustelut: siht. *Tuulikki Hagström* **08-500 81 907**

Ilmoituksemme: *Ruotsinsuomalainen-lehti*, s. 3

Kotisivu: www.ylasali.se

Puheet kotisivulla, pyydettyessä cd:nä, **08-500 81 907**

YLÄSALI on Tukholman suomalaisen adventtiseurakunnan yhteyslehti, johon kuka tahansa voi lähettää kirjoituksia. Kunkin jutun sisällöstä vastaa kirjoittaja. Toimituksella on oikeus muokata tekstiä.

SRK:N VASTAAVA: *Eeva-Liisa*

Vihermö **070-215 50 21**

SIHTEERI: *Tuulikki Hagström*

08-500 81 907

070-255 86 76

LUKIJOILTA

Viruspeto Corona

Viruspeto Corona nälkäinen on,
sen vatsa täyttymätön on.
Ihmishureja se lisää vaan haluaa,
ihmiset se pelosta vapisemaan saa.
Miesuhreista se kovin nyt nauttii,
niitä tuhansia päivittäin hotkii.
Ei auta, vaikka mahaan potkii sitä,
uhrejansa se ei syömäti jätä.
Se jokaisesta kansasta uhreja ottaa.
Uhrien omaisille suuren surun tuottaa.
Ken sen pedon tapettua saisi,
siitä ihmiset kovin onnelliseksi tulisi.
Yksi vain voi meitä nyt ja aina auttaa,
joka Viruspeto Coronan voittaa.
Se meidän Herramme vain nyt on,
Hän, joka meidät luonut on.
Heittäkäämme kaikki syntimme
ikituleen palamaan ja noudattakaamme
Herran pyhää sanaa vaan.
Silloin Herra Viruspeto Coronan tuhoaa.

– *Simo Leskisenoja*

KUVA: SINIKKA MÄKIVERIKKO

ONNITTELEMME

KUVA: ESKO MÄKIVERIKKO

90

Vieno Piironen

24.6.2020

Bålsta

"Tarkkakorvainen"

Jos pitäisi sanoa, mikä päällimmäisenä tulee mieleen **Vieno Piironesta**, se on hänen "tarkkakorvaisuutensa". Näkö on heikentynyt, mutta sitäkin herkemällä kuulolla hän on Pyhän Hengen äänelle pyytäen päivittäin johdatusta saada olla Kristuksen kirjeenä jollekin. Leimallista on myös halu päästä osalliseksi Vapahtajan luonteesta. Yksi osoitus siitä on tyyneys, millä hän suhtautuu pysyvän vaivan jättäneeseen hoitovirheeseen ja muihin elämää rajoittaviin asioihin. Luottamus Jumalaan ei ole horjunut.

Joillekin tavaksi tulleesta seurakunnan kokousten laiminlyönnistä (Hepr. 10:25) Vienoa ei voi moittia. Säännöllisesti hän Paavo-puolisensa kanssa tulee Bålstasta asti sapatin tilaisuuksiin. Sellainen uskollisuus tekee vaikutuksen. Onnittelutekstiksi Sinulle Hepr. 6:10: "Jumala-- ei unohda teidän tekojanne ja rakkauttanne." – *YLÄSALI/sm*

Korjaus

YS 2020-1, sivu 20. Kuvan oli ottanut Ari, ei Antero Laitinen. Pahoittelemme sitä virhettä – ja kaikkia muitakin, mitä löytyy...

Kukat sen kertovat

HORISONTTI

Olin jo pitkään ihmetellyt mykerökukkaisten kukkien rakennetta, kun minulle selvisi, että jo muinaiset roomalaiset, kuten myös italialainen yleisnero **Leonardo da Vinci** (1452-1519), olivat tutkineet tarkoin luonnon mittasuhteita. He ja heidän seuraajansa havaitsivat, että mm. päivänkakkaran, auringonkukan, nilviäisten kotiloiden, avautuvien saniaisten, vedenpyörteiden ja jopa galaksienkin spiraalimuoto noudattaa kutakuinkin tarkoin logaritmista käyrää, joka puolestaan on johdettavissa ns. kultaisesta leikkauksesta.

Kultainen leikkaus saadaan, kun jaetaan jana kahteen osaan niin, että lyhemmän osan suhde pidempään on sama kuin pidemmän osan suhde koko janaan. Tämä suhde esiintyy esimerkiksi viisiterälehtisen niittyleinikin teriössä, jossa terälehtien kärjet muodostavat säännöllisen viisikulmion. Sen lävistäjän ja sivun suhde on kultainen leikkaus. Suhteelle määritteli laskentakaavan kreikkalainen matemaatikko **Euklides** jo 300-luvulla e.Kr.

Kultainen leikkaus miellyttää silmäämme. Se löytyy **Nooan** arkin, liitonarkun kuin myös Parthenonin temppelin rakennussuhteista (pääty:pituus). **Rembrandt** käytti kultaista leikkausta suuriin töihinsä. Sitä sovelsivat myös italialaiset **Stradivarius**-viulujen rakentajat, joiden soittimille sen katsotaan antaneen kauniin ja puhtaan sointupohjan.

Kultainen leikkaus määrää niin muurahaisen jalkojen jaokkeiden pituuksia kuin ihmiskäden luuston pituussuhteitakin. Onko luonnollisen kaunis kultainen leikkaus Luojan omiin tekoihinsa tallentama matemaattis-esteettinen aitouskoodi? Näin minä uskon.

– Ari Laitinen

*Niittyleinikin terälehtien
kärkipisteet muodostavat
säännöllisen viisikulmion,
jonka lävistäjän ja sivun
suhde on kultainen leikkaus.*

*Päivänkakkaran mykiön
kierteinen rakenne noudattaa
nerokkaasti logaritmikäyrää.*

KUVAT & KUVATEKSTIT: ARI LAITINEN